VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT

Datum
26 juni 2020

contactpersoon
ROT COVID-19
Crisisbeheersing & GHOR

Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

088 878 1902
COVID19@vru.nl

Ons kenmerk
20.0002971

Uw kenmerk
-

Bijlagen
Dynamisch informerend overzicht

Aan de gemeenteraden van de 26 gemeenten in de Veiligheidsregio Utrecht,
ter attentie van de voorzitter van de gemeenteraad.

Onderwerp
Samenwerking tijdens de corona-periode

Geachte voorzitter en leden van de gemeenteraad,

Na zes en een half jaar voorzitter van de Veiligheidsregio Utrecht te zijn geweest, neem ik op dinsdag 30 juni afscheid in verband met mijn benoeming tot burgemeester van Den Haag. De afgelopen maanden hebben voor velen in het teken gestaan van de bestrijding van het COVID-19 virus. Sinds 12 maart van dit jaar is de regionale crisisorganisatie actief en sindsdien zijn door onze medewerkers en heel veel anderen enorme inspanningen verricht ter bestrijding van de crisis en de beheersing van het virus.

De bestrijding van deze crisis vergt niet alleen afstemming op nationaal niveau, maar ook op regionaal niveau. Hiertoe heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) op basis van de Wet publieke gezondheid de voorzitters van de veiligheidsregio's een (groot) aantal aanwijzingen gegeven. Om daaraan uitvoering te kunnen geven heb ik in opdracht van de minister van VWS gebruik gemaakt van mijn specifieke bevoegdheden op grond van artikel 39 van de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Dat stelde mij in staat op regionaal niveau de noodzakelijke maatregelen te treffen, die hun weerslag hebben gekregen in mijn regionale noodverordeningen 'ter voorkoming van verdere verspreiding van het coronavirus/COVID-19'.

Dit heeft plaatsgevonden in nauwe afstemming en samenwerking met mijn 25 ambtgenoten uit de veiligheidsregio. Gelet op het feit dat de bestrijding van het COVID-19 virus om bovenlokale samenwerking vraagt, is volgens de geldende procedure door alle veiligheidsregio's opgeschaald naar het hoogste niveau van regionale crisisbeheersing, GRIP 4. Ik realiseer mij dat u vanwege deze opschaling als gemeenteraad gedurende deze periode in een bijzondere positie bent geweest. Niet in de laatste plaats omdat u uw volksvertegenwoordigende rol niet zoals gebruikelijk heeft kunnen invullen.

Voordat ik afscheid neem, lijkt het mij - mede daarom - goed u te informeren over de regionale inspanningen tot op dit moment. In de bijlage treft u een link aan naar het 'Dynamisch informerend overzicht', met daarin het verloop van de gebeurtenissen en de tot en met vandaag genomen besluiten. Hieronder licht ik de regionale crisisaanpak toe.

GRIP 4 'op maat'
In de Veiligheidsregio Utrecht is voor het bestrijden van de crisis gekozen voor een GRIP 4 opschaling 'op maat'. De 26 burgemeesters hanteren hierbij het uitgangspunt 'lokaal wat lokaal kan en regionaal wat regionaal moet'. Er is gewerkt met de noodzakelijke regionale slagvaardigheid, zonder het instrument van de noodverordening 'verstikkend' te laten zijn voor de burgemeesters. Deze keuze is gemaakt met het oog op de belangrijke taak van de lokale besturen en de lokale gemeenschappen. Immers, deze crisis is het meest voelbaar op lokaal niveau en vraagt daarom maatwerk.

Veiligheidsregio Utrecht
Postbus 3154
3502 GD Utrecht
088 878 1000
info@vru.nl
www.vru.nl
brandweer.nl/utrecht
veiligheidsregioutrecht
@vrutrecht
@vrubrandweer

Iban
NL18 BNGH 0285 1331 79

kvk
51817330

Wij helpen mensen in nood, motiveren mensen om zelfredzaam te zijn en dragen bij aan het wegnemen van onveilige situaties. Elke dag weer, en steeds beter.

Sinds het begin van de crisis kwam het Regionaal Beleidsteam (RBT) regelmatig bijeen, zowel fysiek als met gebruik van 'teleconferencing' en videobellen. In het RBT is er steeds aandacht geweest voor wat er lokaal speelde en voor vraagstukken die door de ambtgenoten werden aangereikt ter verduidelijking en bevordering van de eenduidigheid in optreden. Het RBT heeft daarbij in de advisering aan mij steeds gestreefd naar lokale en eenduidige oplossingen binnen de veiligheidsregio voor het bevorderen en laten naleven van de rijksmaatregelen, om zo een brug te slaan tussen samenleving en regelgeving.

In het RBT is de vertaling van de landelijke aanwijzingen naar regionale maatregelen besproken. De aanwijzingen hebben een grote impact op de samenleving in het algemeen en soms voor specifieke doelgroepen en branches in het bijzonder. De aanwijzingen lieten soms ruimte voor interpretatie. Ze zijn niet altijd uniform doorgevoerd in de verschillende veiligheidsregio's. Dit heeft in enkele gevallen tot onduidelijkheid en vragen geleid. Om die reden heb ik daar - op advies van het RBT - in het Veiligheidsberaad, net als andere voorzitters, meerdere malen aandacht voor gevraagd. In een aantal gevallen heeft het geleid tot een aanpassing van de maatregelen en een aanscherping of verduidelijking in de noodverordeningen van de veiligheidsregio's.

De handhavingsstrategie van de maatregelen was en is primair 'uitleggend en aansprekend' en zo nodig repressief handhavend. Daarmee heb ik samen met de ambtgenoten in het RBT geprobeerd een evenwicht te vinden tussen consistent en helder overheidsoptreden en het geven van vertrouwen aan de samenleving. Immers, het naleven van de maatregelen is primair de verantwoordelijkheid van een ieder zelf. Om die reden heb ik slechts in een enkel geval een aanvullend besluit moeten nemen (zoals het verboden verklaren van een gebied), overigens steeds met het belang van de volksgezondheid voor ogen. Een overdaad aan besluiten als deze zou in mijn ogen aan de noodverordening een te repressief karakter hebben gegeven en de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners tekort hebben gedaan. Terugkijkend is te constateren dat onze inwoners tot dusverre, in het algemeen, de maatregelen goed hebben nageleefd, ondanks de dikwijls grote impact op het persoonlijke leven. Ik heb mij ervoor ingezet dat één overtreding niet direct leidt tot een strafblad waar mensen jarenlang last van kunnen hebben. De minister van Justitie en Veiligheid heeft bevestigd dat één enkele opgelegde coronaboete niet wordt meegenomen in de VOG-screening.

Regionaal Beleidsteam COVID-19

Als voorzitter van de veiligheidsregio werd ik, zoals gezegd, tijdens deze GRIP 4-situatie bij mijn besluitvorming van advies voorzien door een RBT. Alle 26 burgemeesters kozen er voor het 'RBT' team functioneel en 'representatief' samen te stellen. Dit om te voorkomen dat elke keer met alle 26 burgemeesters bijeen gekomen zou moeten worden. In dit 'op maat' verband bestond het RBT uit de plaatsvervangend voorzitter van de VRU (de burgemeester van Amersfoort, de heer Bolsius), de portefeuillehouder crisisbeheersing van de VRU (de burgemeester van Nieuwegein, de heer Backhuijs) en twee vertegenwoordigende burgemeesters. Dat waren de heer De Graaf (burgemeester van Lopik) en later de heer Divendal (burgemeester van De Ronde Venen) voor het westelijk deel van de veiligheidsregio en de heer Metz (burgemeester van Soest) voor het oostelijk deel.

Daarnaast namen aan het RBT deel de hoofdofficier van Justitie (de heer Jeuken), de politiechef van de regionale eenheid Midden-Nederland (de heer Sitalsing), de directeur publieke gezondheid (DPG) van de GGDrU en de VRU (mevrouw Rigter), de coördinerend functionaris bevolkingszorg namens de gemeentesecretarissen (de heer Halsema), de algemeen directeur van de VRU als technisch voorzitter (de heer Bos), de directeur openbare orde en veiligheid van de gemeente Utrecht (mevrouw Nijmeijer), mijn communicatieadviseur (mevrouw Volten) en de operationeel

[redacted]

leider van de VRU (mevrouw De Jong). Op verzoek van de Commissaris van de Koning (de heer Oosters) was zijn chef kabinet (de heer Thomas) toehoorder. Met dit RBT heb ik mij gesteund gevoeld in de uitoefening van mijn bevoegdheden. Voorts is dankbaar gebruik gemaakt van de kennis en ervaring van de gemeente Utrecht op het gebied van juridische zaken en advisering op het gebied van openbare orde en veiligheid.

Het RBT is tot op heden 20 keer bijeengeweest. Om het contact tussen alle 26 burgemeesters niet te verliezen is ook een aantal malen plenair vergaderd. Niet vaker dan nodig en de RIVM-restricties volgend. Het gebeurde tweemaal in de eerste weken van de crisis, eenmaal na een aantal weken en op 15 juni in verband met mijn vertrek. In het RBT is steeds aandacht geweest voor de opvattingen, vragen en dilemma's van de afzonderlijke ambtgenoten. Ik ben hen dankbaar voor de zorgvuldige manier waarop zij dat hebben gedaan. Het heeft mij gesteund in de uitvoering van mijn taak en het heeft alle gemeenten een volwaardige stem gegeven in het RBT.

Een en ander werd versterkt door de samenwerking met alle gemeentesecretarissen in onze veiligheidsregio. Ook zij zijn enkele keren bijeengekomen onder voorzitterschap van de coördinerend functionaris (tevens gemeentesecretaris van de gemeente Stichtse Vecht). Daarbij is door de crisis heen gekeken en gesproken over vraagstukken van herstel en nazorg, belangrijke thema's na een crisis, die overigens zoals bekend aan de gemeenten zijn. Bovendien organiseerden zij in samenwerking met de VRU een 'webinar' voor locoburgemeesters, om hen voor te bereiden op een mogelijk optreden onder crisisomstandigheden. Tot slot hadden de sessies met de gemeentesecretarissen ook tot doel om de informatievoorziening tussen bestuur en ambtelijke organisatie op eenzelfde niveau te brengen.

Door de GGDrU zijn vele activiteiten ondernomen die hebben bijgedragen aan de bestrijding van het virus. Hierbij wil ik in ieder geval noemen; de inrichting van de teststraten in de regio op diverse locaties en de organisatie en de uitvoering van het grootschalige bron- en contactonderzoek. Met de DPG heb ik, vanaf het eerste moment van de crisis, bij het repatriëren van Nederlanders uit China begin februari, geregeld contact gehad over de ontwikkelingen in de regio bij de bestrijding van corona. De wekelijkse regionale rapportages met het geneeskundig beeld van de regio Utrecht, gemaakt door de GHOR, de GGDrU en zorginstellingen, geven mij en mijn ambtgenoten inzicht in de infectiedruk en de aanpak daarvan. De zorginstellingen in onze regio hebben met hun gezamenlijke aanpak gedaan wat in hun vermogen lag, en bereiden zich inmiddels voor op wat gaat komen, ondersteund door de GHOR en het Traumazorgnetwerk Midden-Nederland. De DPG onderhield op mijn uitdrukkelijk verzoek goed en geregeld (zo nodig dagelijks) contact met burgemeesters van alle gemeenten over de besmettingen in de gemeenten, en bijzonderheden daarbij. Zij informeerde mij indien nodig ook over lokale bijzonderheden in de regio. Ook de wethouders Volksgezondheid werden door haar op mijn verzoek geregeld geïnformeerd. Daartoe zijn dagelijkse updates gemaakt die aan de burgemeesters, wethouders volksgezondheid en gemeentesecretarissen zijn en worden verzonden. De frequentie van de updates is inmiddels iets lager, maar wordt verhoogd indien noodzakelijk.

Regionaal Operationeel Team COVID-19

Onder aansturing van het RBT is sinds 11 maart vanuit de VRU ook het Regionaal Operationeel Team (ROT) COVID-19 actief. Het ROT ondersteunt het RBT bij het vertalen van landelijke aanwijzingen voor onze veiligheidsregio. Voorts ondersteunt het de GGDrU en gemeenten onder andere op het gebied van crisiscommunicatie en informatievoorziening. Zo was er voor elke gemeente een Q&A-lijst beschikbaar die aansloot op elke verandering in de noodverordening. Inmiddels zijn er door het ROT-callcenter meer dan 5.500 vragen beantwoord. Ook is er een

[redacted]

gezamenlijk juridisch expertiseteam van de gemeente Utrecht en de VRU, volcontinue bereikbaar om advies te geven over de toepassing van de noodverordening en de daarmee verbonden handelingsperspectieven voor handhaving. Tot op vandaag zijn meer dan duizend verzoeken behandeld, waarvan twintig formele verzoeken tot ontheffing. Het ROT deelde namens mij informatie met de burgemeesters, gemeentesecretarissen, gemeentelijke adviseurs crisisbeheersing, gemeentelijk accounthouders voor de VRU en crisiscommunicatieadviseurs van de gemeenten. Dit gebeurde onder meer via de eerdergenoemde bestuurlijke mededelingen, waarvan er inmiddels 47 zijn verzonden.

Nadere toelichting op de vastgestelde noodverordeningen en aanwijzingsbesluiten
Na elke aanwijzing van de minister van VWS heb ik, na advies te hebben ingewonnen van het RBT, een noodverordening vastgesteld. Ten gunste van landelijke uniformering en eenduidigheid heb ik daarmee, net als alle andere voorzitters van de veiligheidsregio's, het landelijk model nagenoeg onverkort gevolgd. Binnen de noodverordening had ik de mogelijkheid om, als de maatregelen niet het beoogde effect hadden, een ander besluit te nemen, op advies van de burgemeester van de gemeente waar een dergelijke behoefte zich aandiende. Ik heb dat twee keer gedaan. Het betrof het tijdelijk sluiten van het Jaagpad tussen Bunnik en Wijk bij Duurstede en het (inmiddels ingetrokken) besluit om de verkoop van non-food waren op warenmarkten te verbieden, terwijl de foodwarenmarkten in onze veiligheidsregio wel steeds mogelijk bleven. Soms moest ik een afweging maken tussen de belangen van de verschillende partijen en het belang van de volksgezondheid. In overeenstemming met de procedure zijn de vastgestelde noodverordeningen bekend gemaakt door publicatie op de website van de VRU en via 'officiëlebekendmakingen.nl'. Daarnaast zijn ze op de gemeentelijke websites gepubliceerd en bent u hierover geïnformeerd door uw burgemeester.

Om de noodverordening te kunnen laten werken heeft het RBT geadviseerd over het voeren van een regiobreed (afgestemd met de grotere politie-eenheid Midden-Nederland) handhavingsbeleid. De handhaving was en is in eerste instantie niet gericht op aanhouding, maar op de feitelijke beëindiging van een overtreding en daarmee het wegnemen van het verspreidingsrisico en het gezondheidsgevaar. Ons beleid was welbewust gefaseerd: signaleren en aanspreken, uitleggen en waarschuwen, bij volharden verbaliseren en doen beëindigen. Ik ben ook wat dit betreft zeer tevreden over de samenwerking tussen gemeenten, Openbaar Ministerie en de politie-eenheid Midden-Nederland. Een mooi voorbeeld van regionale intergemeentelijke samenwerking was tenslotte de overeenkomst om de inzet van bijzondere opsporingsambtenaren en toezichthouders van externe partijen in en tussen gemeenten mogelijk te maken. Hiertoe is een convenant gesloten waarmee flexibiliteit is ontstaan, nieuw op deze schaal. Gelukkig is die inzet niet nodig geweest, maar we waren wel voorbereid. Mijn grote dank gaat uit naar al die handhavers, politiemensen, bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's) en toezichthouders, die voor de taak stonden om in soms moeilijke situaties mensen te bewegen het goede te doen, de-escalerend op te treden en strak te handhaven wanneer dat nodig was. Daarmee voerden zij de handhavingsstrategie uit, die er primair op gericht was de mensen te bewegen hun gezonde verstand te gebruiken en te wijzen op hun eigen verantwoordelijkheid jegens henzelf en anderen.

Tenslotte
Zoals ik reeds aan het begin van deze brief heb benoemd, realiseer ik mij bij dit alles dat u als gemeenteraad uw volksvertegenwoordigende rol niet zoals gebruikelijk heeft kunnen invullen. Ik ben dan ook van opvatting dat het gebruik van noodbevoegdheden niet langer dan nodig moet aanhouden en een zo snel mogelijke terugkeer naar een 'normale' lokale situatie van groot belang is. Onze veiligheidsregio zal na afloop van de crisis een uitgebreide evaluatie uitvoeren, waarbij

[redacted]

ook aandacht wordt gegeven aan dit aspect. Ook zal dan, mede op basis van deze evaluatie, verantwoording aan uw raad worden afgelegd, zoals bedoeld in artikel 40 van de Wvr.

De weg terug uit deze crisis zal naar verwachting nog geruime tijd vergen. Tot die tijd blijven de VRU en de GGDrU zich, samen met hun partners, inzetten voor de bestrijding van het COVID-19 virus. De getoonde inzet en veerkracht van medewerkers en betrokken bestuurders was en is onverminderd groot. Ik ben dan ook trots op de behaalde resultaten. Met het oog op mijn vertrek naar de gemeente Den Haag, zal dat vanaf 1 juli niet meer onder mijn voorzitterschap plaatsvinden. Ik dank u, de wethouders en al mijn ambtgenoten, voor de samenwerking en het vertrouwen dat ik kreeg om deze functie in deze omstandigheden te vervullen. Grote dank ook aan alle medewerkers en alle inwoners van onze veiligheidsregio. Blijf gezond.

Met hartelijke groet,

[redacted]

Jan van Zanen
voorzitter Veiligheidsregio Utrecht

Bijlage A

Dynamisch informerend overzicht

Hieronder treft u de link aan naar het 'Dynamisch informerend overzicht', met daarin het verloop van de gebeurtenissen en de tot en met vandaag genomen besluiten. Het overzicht wordt wekelijks bijgewerkt.

https://sway.office.com/IMk27AQqjxevPUa6?ref=Link